

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Природничо-географічний факультет

Кафедра загальної та регіональної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В. е. декана природничо-географічного факультету

Л.П. Міронєць
вересня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика навчання географії

галузь знань: 01 Освіта

спеціальність: 014 Середня освіта (Географія)

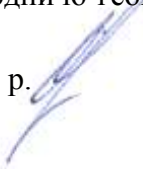
освітньо-професійна програма: Середня освіта (Географія)

мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною комісією природничо-географічного факультету

«28» серпня 2020 р.

Голова

_____
(Міронєць Л.П., к.пед.н, доцент)

Розробник: Корнус Олеся Григорівна кандидат географічних наук, доцент,
завідувач кафедри загальної та регіональної географії

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри загальної та регіональної географії
Протокол № 1 від “27” серпня 2020 року.

Завідувач кафедри

Корнус О.Г., канд. геогр. наук, доцент

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Olesya Grigoriivna Kornus', is written over a horizontal line.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 9	бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
3-4-й		-й	
Семестр			
6-7-й		-й	
Лекції			
6 семестр – 32 год. 7 семестр – 22 год.		год.	
Практичні, семінарські			
6 семестр – 28 год. 7 семестр – 26 год.		год.	
Лабораторні			
год.		год.	
Самостійна робота			
6 семестр – 56 год. 7 семестр – 102 год.		год.	
Консультації:			
4 год.		год.	
Вид контролю: залік (6 семестр), іспит (7 семестр)			
Загальна кількість годин – 270 6 семестр – 120 год. 7 семестр – 150 год.			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

полягає в системно-аналізуючому вивченні основ шкільної географії та методики її викладання, на базі якого формується професійність самостійного мислення майбутніх вчителів географії.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні оволодіти наступними програмними компетентностями:

Здатність навчатися протягом усього життя в контексті неперервної фахової підготовки і соціального життя, вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень з високим рівнем самостійності (ЗК-1).

Здатність критично осмислювати основні світоглядні теорії і принципи у навчанні та професійній діяльності (ЗК-2).

Здатність сумлінно виконувати професійні обов'язки, дотримуватися принципів наукової та освітньої етики (ЗК-3).

Здатність ухвалювати оптимальні управлінські рішення; сприймати, аналізувати й реалізовувати управлінські інновації в професійній діяльності (ЗК-6).

Здатність усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, бути нетерпимим до корупційної поведінки, поважно ставитися до права й закону, володіти достатнім рівнем професійної правосвідомості (ЗК-7).

Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію, мати навички роботи в команді, цінувати та толерантно сприймати різноманітність думок та мультикультурність (ЗК-8).

Здатність до виконання посадових обов'язків вчителя географії, володіння педагогічним тактом та високими моральними якостями, здатність застосовувати сучасні методики і освітні технології, в тому числі геоінформаційні, з метою забезпечення якості освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти (ФК-6).

Здатність застосовувати сучасні технології навчання географії для виконання професійних обов'язків, використовувати сучасні методики з метою забезпечення якості навчально-виховного процесу (ФК-7).

Здатність використовувати професійно профільовані знання в галузі географії для розв'язання професійних задач (ФК-13).

Здатність діагностувати навчальні досягнення учнів, створювати рівноправний та справедливий клімат для навчання та контролю знань учнів; вміти забезпечувати реалізацію принципів диференціації та індивідуалізації навчання географії (ФК-14).

2. Передумови для вивчення дисципліни

Перед вивченням навчальної дисципліни студенти мають оволодіти знаннями з педагогіки, психології, циклу навчальних дисциплін фізичної та соціально-економічної географії. Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С.Макаренка.

3. Результати навчання за дисципліною

Визначати знання взаємозв'язку науки з філософією та освітою, сутності філософії освіти та перспективи її розвитку. Розуміти концептуальні основи філософії освіти в суспільстві знання. Аналізувати сутність превентивної освіти в умовах NBICS-конвергенції (ПРН-2).

Показувати знання основ усного та писемного професійного спілкування, норм сучасної української літературної мови щодо професійного спілкування, основ ділового

етикету. Демонструвати знання вимог щодо укладання ділової документації, володіння мовними засобами наукового та офіційно-ділового стилів. Створювати документи та професійні тексти відповідно до норм української мови (ПРН-3).

Демонструвати знання та розуміння на базовому рівні можливостей використання апаратної і програмної складових інформаційної системи. Застосовувати текстові документи будь-якої складності за допомогою текстового процесора. Аналізувати текстові та числові дані в середовищі табличного процесора. Розробляти і представляти презентаційні матеріали в середовищі редактора презентацій. Застосовувати доступні мережеві ресурси для пошуку і аналізу інформації (ПРН-4).

Демонструвати знання та розуміння методики підготовки і проведення різних типів уроків, організації самостійної і дослідної роботи учнів та сучасної системи оцінювання знань учнів. Застосовувати методи, прийоми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів; планувати структуру, зміст, процес організації уроків географії та біології із застосуванням новітніх технологій навчання. Застосовувати вміння організації краєзнавчо-туристичної роботи в учнівському колективі (ПРН-13).

Застосовувати здобуті теоретичні знання для формування практичних навичок під час проведення навчальних та виробничих практик. Використовувати професійно-профільовані знання й практичні навички з фізичної, економічної, соціальної географії, біології, краєзнавчо-туристичної діяльності для дослідження природних та соціальних явищ і процесів, природних об'єктів. Застосовувати сучасні технології та методики навчання географії у закладах загальної середньої освіти (ПРН-15).

Показувати знання та розуміння основних психологічних понять, наукового та практичного значення психології. Визначати психологічне походження індивідуальних особливостей людини. Виявляти особливості різних етапів розвитку особистості, особливостей міжособистісного спілкування. Вибирати організаційні форми, методи і засоби проведення навчальних заходів з урахуванням вікових та психологічних особливостей колективу (ПРН-16).

Показувати знання концептуальних основ інноваційних методів, педагогічних технологій і вміння реалізувати їх дидактичні можливості в навчально-виховному процесі. Здійснювати ефективну комунікацію з метою поліпшення якості навчання і виховання. Оцінювати результати своєї діяльності, адекватно реагувати на зауваження, постійно здійснювати самоконтроль. Здійснювати науково-педагогічне спостереження (ПРН-17).

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал з методики навчання географії; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Прогнозує і передбачає подальший хід явища, описує можливі наслідки, результати, що впливають з наявних даних. на основі проблемної ситуації, виділяє проблему, конструє гіпотези і перевіряє їх. При цьому студент не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних робіт, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом навчальної дисципліни.
82-89	твердо знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його; який не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.

74-81	знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозміненій, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій.
64-73	має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.
60-63	самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії.
35-59	не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом економічної та соціальної географії; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
1-34	має загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

Розподіл балів, які отримують студенти

Для заліку

Поточний контроль																Разом	Сума
РОЗДІЛ 1												РОЗДІЛ 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	60	100
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	5	5	5	5	5	5		
Контроль самостійної роботи																40	
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	4	4	3	3	4	2		

Для екзамену

Поточний контроль												Разом	Сума	Підсумковий (екз.)	Загальна сума
РОЗДІЛ 3															
T20	T21	T22	T23	T24	T25	T26	T27	T28	T29	T30	50	75	25	100	
5	5	5	5	5	5	5	5	5	2	3					
Контроль самостійної роботи												25			
2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	2					

Згідно Положення «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка» від 27.04.2020 р., можливе зарахування результатів навчання з окремої теми/тем, розділу, індивідуального завдання (контрольної роботи) чи дисципліни в цілому, здобутих за цими видами освіти. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно переліку компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній

та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний та підсумковий контроль проводяться відповідно до вимог Положення «Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу», затвердженого вченою Радою СумДПУ ім. А.С.Макаренка (протокол №7 від 23.02.2015).

Засобами оцінювання та формами оцінювання є: усне та письмове опитування, тестування, індивідуальне навчально-дослідне завдання, результати виконання практичних та розрахунково-графічних робіт, залік, іспит. Оцінювання знань, навичок студентів враховує всі види занять, які передбачені програмою навчальної дисципліни. Загальна оцінка з дисципліни складається з поточних оцінок, які студент отримує під час практичних занять, виконання завдань самостійної роботи, контрольних робіт.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні засади методики навчання географії. Засоби навчання географії та контроль навчальних досягнень учнів

Тема 1.1. Методика географії як наука. Предмет і завдання методики географії. Об'єкт методики викладання географії завдання. Цілі навчання географії. Зв'язок методики навчання географії в школі з іншими науками.

Тема 1.2. Структура і зміст сучасного курсу географії. Структура методики навчання географії. Компоненти змісту шкільної географії. Методи науково-педагогічних досліджень у шкільній географії. Склад навчально-методичного комплексу з географії.

Тема 1.3. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності учнів у процесі предметно-компетентнісного навчання географії. Алгоритми формування предметно-географічних компетентностей в учнів. Методи й методичні прийоми формування предметно-географічних компетентностей учнів.

Тема 1.4. Принципи та методи навчання географії. Принципи навчання географії. Поняття про методи навчання як дидактичну категорію та їх класифікація. Група методів навчання за навчально-пізнавальною діяльністю. Група методів навчання за джерелами знань. Вимоги до вибору методів навчання.

Тема 1.5. Засоби навчання і робота з ними. Дидактичні цілі використання засобів наочності. Загальні вимоги до методики використання засобів наочності на уроках географії. Види засобів наочності, які використовуються у процесі навчання географії в

школі та методика роботи з ними. Роль кабінету географії в роботі вчителя. Обладнання кабінету географії. Географічний майданчик. Обладнання шкільного географічного майданчика.

Тема 1.6. Методика роботи з підручниками. Методичний апарат підручника. Прийоми роботи з підручником. Пояснювальне читання. Робота над складанням плану за текстом підручника. Вибіркове читання тексту. Загальні методичні вимоги до роботи з підручником.

Тема 1.7. Методи роботи з географічною картою. Види навчальних карт. Вимоги до учнів в знанні карти і умінні її читати. Підведення учнів до розуміння географічної карти. Навчання читанню географічної карти і прийоми роботи з нею. Робота із спеціальними картами підручника і атласу. Зіставлення географічних карт. Вивчення по карті географічної номенклатури. Викреслювання картосхем на класній дошці. Робота з контурними картами. Глобуси, їх значення і використання у викладанні географії. Використання електронних атласів.

Тема 1.8. Використання графічно-знакових географічних навчальних моделей. Робота зі статистичними показниками. Методичні особливості роботи з цифровим матеріалом. Робота з типовими планами.

Тема 1.9. Географічні картини і методи роботи з ними. Навчальні кінофільми і методи роботи з ними. Демонстрація колекцій і моделей. Досліди в навчанні географії. Географічне спостереження.

Тема 1.10. Застосування комп'ютеризованого навчання географії. Використання комп'ютерних технологій і мультимедіа на уроках географії. Дидактичні можливості інформаційно-комунікаційних технологій. Структура комп'ютерного уроку з курсу географії. Можливості використання інтерактивної дошки на уроках географії.

Тема 1.11. Методи контролю, перевірки й оцінки предметно-географічних компетентностей учнів. Функції контролю, перевірки і оцінки предметно-географічних компетентностей учнів. Поточна перевірка знань. Періодичний (тематичний) контроль. Підсумковий контроль. Контрольні роботи. Оцінювання предметно-географічних компетентностей учнів. Методи усного контролю. Письмовий контроль. Тестовий контроль. Перевірочні роботи. Індивідуальні картки-завдання. Компетентнісно-орієнтовані завдання з географії.

Розділ 2. Форми організації навчання географії

Тема 2.1. Урок – основна форма проведення навчання географії. Класно-урочна система. Вимоги до уроку географії. Складання календарного плану роботи. Підготовка вчителя до уроку та його планування.

Тема 2.2. Типи уроків. Нетрадиційні типи уроків. Елементи уроку. Форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроці. Взаємозв'язок типу і структури уроку. Урок вивчення нового матеріалу. Урок формування умінь і навичок. Урок розширення та поглиблення знань. Урок застосування знань, умінь і навичок. Урок узагальнення і систематизації знань. Урок перевірки і корекції знань, умінь і навичок. Комбінований урок. Нестандартні уроки з географії. Лекційно-семінарська форма навчання. Домашня робота з географії.

Розділ 3. Методика навчання окремих курсів географії у школі

Тема 3.1. Методика навчання курсу «Загальна географія» – 6 клас. Мета і завдання курсу. Основний зміст. Методичні особливості курсу.

Тема 3.2. Методика навчання курсу «Географія материків і океанів». Мета і завдання курсу. Структура курсу. Методичні особливості курсу.

Тема 3.3. Методика навчання шкільного курсу «Україна у світі: природа, населення». Мета і завдання курсу. Основний зміст. Методичні особливості курсу.

Тема 3.4. Методика навчання шкільного курсу «Україна і світове господарство». Мета і завдання курсу. Основний зміст. Методичні особливості курсу.

Тема 3.5. Методика навчання шкільного курсу «Географія: регіони та країни» (10 клас) Основний зміст. Методичні особливості курсу.

Тема 3.6. Методика навчання шкільного курсу «Географічний простір Землі» (11 клас). Основний зміст. Методичні особливості курсу.

Розділ 4. Методичні особливості організації позакласної роботи з географії

Тема 4.1. Позакласна робота з географії. Форми позакласної роботи. Методи позакласної роботи. Основні форми позакласної роботи з географії. Методика організації і проведення географічного гуртку в школі. Факультативи. Наукові товариства. Географічні клуби. Географічне товариство. Шкільні музеї. Навчальні екскурсії з географії. Організація фенологічних спостережень.

Тема 4.2. Географічне краєзнавство в школі. Освітньо-виховне значення географічного краєзнавства в школі. Система географічного краєзнавства в школі. Зміст і обсяг краєзнавчих даних в шкільних курсах географії. Значення краєзнавчого принципу у викладанні географії.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Ус ьог о	у тому числі					У с ь о г о	у тому числі				
		Ле кц ії	П ра кт .	Л а б о р .	К о н с .	Са мо ст. р		Л е к ц ії	П ра к т. .	Л а б о р. .	К о н с. .	С а мо ст. р
РОЗДІЛ I. Теоретичні засади методики навчання географії. Засоби навчання географії та контроль навчальних досягнень учнів												
Тема 1. Методика географії як наука. Предмет і завдання методики географії.	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Структура і зміст сучасного курсу географії.	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Методика формування в учнів предметно-географічних компетентностей.	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Принципи навчання географії.	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Методи навчання географії.	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Засоби навчання і робота з ними. Кабінет географії та географічний майданчик в школі.	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Методика роботи з підручниками.	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Методика роботи з географічними картами.	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 9. Використання графічно-знакових географічних навчальних моделей. Робота зі статистичними показниками.	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 10. Наочні та практичні методи у навчанні географії.	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 11. Використання комп'ютерних технологій і мультимедіа на уроках	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-

географії.												
Тема 12. Методи контролю, перевірки й оцінки предметно-географічних компетентностей учнів.	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
<i>Разом за розділом 1</i>	82	24	24		-	34	-	-	-	-	-	-
РОЗДІЛ II. Форми організації навчального процесу географії												
Тема 13. Календарно-тематичне та поурочне планування.	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 14. Урок – основна форма навчання географії.	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 15. Типи уроків.	26	6	6	-	-	14	-	-	-	-	-	-
Тема 16. Нетрадиційні типи уроків.	20	6	4	-	-	10	-	-	-	-	-	-
<i>Разом за розділом 2</i>	68	16	14	-	2	36	-	-	-	-	-	-
РОЗДІЛ III. Методика навчання окремих курсів географії у школі												
Тема 17. Методика навчання шкільного курсу «Загальна географія» (6 клас).	14	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 18. Методика навчання шкільного курсу «Географія материків і океанів» (7 клас).	14	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 19. Методика навчання шкільного курсу «Україна у світі: природа, населення» (8 клас).	14	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 20. Методика навчання шкільного курсу «Україна і світове господарство» (9 клас).	14	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 21. Методика навчання шкільного курсу «Географія: регіони та країни» (10 клас).	13	1	2	-	-	10						
Тема 22. Методика навчання шкільного курсу «Географічний простір Землі» (11 клас).	11	1	2	-	-	8						
<i>Разом за розділом 3</i>	80	10	12	-	-	58	-	-	-	-	-	-
РОЗДІЛ IV. Методичні особливості організації позакласної роботи з географії												
Тема 23. Позакласна робота з географії.	19	2	2	-	-	15	-	-	-	-	-	-
Тема 24. Географічне краєзнавство в школі.	19	2	2	-	-	15	-	-	-	-	-	-
<i>Разом за розділом 4</i>	40	4	4	-	2	30	-	-	-	-	-	-
Усього годин	270	54	54	-	4	158	-	-	-	-	-	-

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Предмет та завдання курсу. Зміст і структура шкільного курсу географії.	2	
2.	Методика формування в учнів предметно-географічних компетентностей	2	
3.	Принципи навчання географії	2	
4.	Методи навчання географії.	2	
5.	Словесні методичні прийоми навчання	2	
6.	Проблемне навчання географії	2	

7.	Засоби навчання і робота з ними	2	
8.	Прийоми роботи з шкільними підручниками з географії	2	
9.	Прийоми роботи з географічними та контурними картами	2	
10.	Проектування та застосування графічно-знакових географічних навчальних моделей	2	
11.	Наочні та практичні методичні прийоми навчання географії	2	
12.	Контроль та корекція навчальних предметно-географічних компетентностей учнів	2	
13.	Тестування на уроках географії	2	
14.	Планування навчальної діяльності	2	
15.	Типи уроків географії.	2	
16.	Розробка уроку формування та застосування вмінь і навичок.	2	
17.	Розробка уроку поширення, поглиблення та систематизації знань	2	
18.	Розробка комбінованого уроку	2	
19.	Нетрадиційні форми організації уроку географії. Ділові ігри	2	
20.	Методика навчання шкільного курсу “Загальна географія” (6 клас)	2	
21.	Методика навчання шкільного курсу «Географія материків і океанів» (7 клас).	2	
22.	Методика навчання шкільного курсу «Україна у світі: природа, населення» (8 клас).	2	
23.	Методика навчання шкільного курсу «Україна і світове господарство» (9 клас).	2	
24.	Методика навчання шкільного курсу «Географія: регіони та країни» (10 клас).	2	
25.	Методика навчання шкільного курсу «Географічний простір Землі» (11 клас).	2	
26.	Позакласна робота з географії	2	
27.	Географічне краєзнавство	2	
	Всього	54	-

Теми лабораторних занять

Виконання лабораторних робіт даною робочою програмою не передбачено.

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Бенедюк В. В. Методика навчання географії: Методичні матеріали. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2016. 56 с.
2. Бенедюк В. В. Методика підготовки студентів вищої школи до педпрактики та її організація: Методичні матеріали. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2016. 28 с.
3. Вішнікіна Л. П. Компетентнісне навчання географії в основній школі: монографія. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2017. 407 с.
4. Євтушевська Т. С. Компетентнісний підхід під час викладання географії // Географія. 2016. № 1 – 2 (293 – 294). С. 2 – 16.
5. Зубрицька Т. Ф. Сигнальні загадки як прийом розвитку критичного мислення // Географія. 2016. № 19 – 20 (311 – 312). С. 17 – 19.

6. Свиридова О. І. Сучасні прийоми педагогічної техніки на уроках географії // Географія. 2017. № 9 – 10 (325 – 326). С. 7 – 13.
7. Касіяник І.П., Мисько В.З. Методика навчання географії (теоретичний аспект). Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута»», 2017. 214 с.
8. Малая О. І. Розвиток пізнавальної компетентності учнів як один із засобів формування успішної особистості // Географія. 2017. № 5 – 6 (321 – 322). С. 10 – 14.
9. Назаренко Т. Г. Методика навчання географії України в загальноосвітніх навчальних закладах (особливості навчання). Х.: ВГ «Основа», 2016. 112 с.
10. Самойленко В.М., Топузов О.М., Вішнікіна Л.П., Діброва І.О. Викладання дидактики географії : Навчальний посібник. К.: ДП"Прінт Сервіс", 2016. 240 с. http://www.geo.univ.kiev.ua/images/doc_file/navch_lit/Samoylenko_Tupuzov.pdf

Додаткові:

1. Бабешко О.О. Методика навчання географії : посібник [для вчителів і студентів-географів педуніверситетів]. Умань : АЛМІ, 2005. 263 с.
2. Бенедюк В. В. Основи викладання географії: Методичні розробки практичних робіт. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2010. 59 с.
3. Впровадження сучасних технологій навчання географії у шкільній, вищій, післядипломній освіті: Матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару. Полтава: ПОППО, 2006. 130 с.
4. Кобернік С.Г. та ін. Методика викладання географії в школі: Навчально-методичний посібник. К.: Стафед – 2, 2000. 320 с.
5. Корнеєв В.П. Технологія у навчанні географії. Харків: Основа, 2004. 112 с.
6. Криловець М. Г. Фахова та методична підготовка майбутніх учителів географії: теорія і практика [монографія]. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2007. 301 с.
7. Методика навчання географії у загальноосвітніх навчальних закладах: (Навчально-методичний посібник) / Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р., Скуратович О.Я.; За ред. С.Г. Коберніка. Навч. книга. 2005. 319 с.
8. Пирогов І. А. Використання інформаційних технологій на уроках географії // Географія. 2007. № 6.
9. Практикум по методике обучения географии : учеб. пособие для студ. вузов / В.Д. Сухоруков, Д. П.Финаров, Н.О.Верещагина, Т.В. Вилейто. М. : Издательский центр «Академия», 2010. 144 с.
10. Самойленко В. М., Вішнікіна Л. П. Створення та застосування тестів у навчанні географії // Педагогіка вищої та середньої школи: Збірник наукових праць. Випуск 32. Кривий Ріг. 2011. С. 15–29.
11. Самойленко В.М., Вішнікіна Л.П., Япринець Т.С. Методика навчання географії : Навчальний посібник-практикум. Полтава: ПП Шевченко, 2014. 190 с.
12. Статті в методичних журналах “Географія і основи економіки в школі”, “Рідна школа”, “Географія в школі”.
13. Топузов О. М. Педагогічні технології як основа творчої діяльності вчителя географії / О. М. Топузов, Л. П. Вішнікіна // Педагогічний альманах: Збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: РПО, 2011. Випуск 10. С. 52–57. 5.
14. Топузов О. М. Проблемне навчання географії в школі: теорія і практика : монографія. К. : Фенікс, 2007.
15. Топузов О.М., Самойленко В.М., Вішнікіна Л.П. Загальна методика навчання географії: Підручник [з грифом МОНМС України]. К.: ДНВП «Картографія», 2012. 512 с.

Інформаційні ресурси

1. Освітній портал // www.osvita.ua
2. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України // www.mon.gov.ua

3. Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (закон);
4. <http://mgov.ua/activity/education/reforma-osviti/klyuchovi-noveli-zakonu-ukrayini-pro-osvitu.html> (презентація)
5. Концепція нової української школи. <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Самойленко В.М., Топузов О.М., Вішнікіна Л.П., Діброва І.О. Викладання дидактики географії : Навчальний посібник. К.: ДП "Прінт Сервіс", 2016. 240 с.
http://www.geo.univ.kiev.ua/images/doc_file/navch_lit/Samojlenko_Tupuzov.pdf
2. Самойленко В.М., Топузов О.М., Вішнікіна Л.П., Діброва І.О. Дидактика географії : монографія (електронна версія). К.: Ніка-Центр, 2013. CD (40 Мб). 570 с.
http://www.geo.univ.kiev.ua/images/doc_file/navch_lit/Samojlenko_dydaktyka.pdf
3. Топузов О.М., Самойленко В.М., Вішнікіна Л.П. Загальна методика навчання географії: Підручник [з грифом МОНМС України]. К.: ДНВП «Картографія», 2012. 512 с.
4. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Географія, 6 – 11 класи.
5. Відеоматеріали по темам курсу.